

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐบาล มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วม ในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน (รัฐธรรมนูญ, 2550, หน้า 17, 22)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีแนวทางพัฒนาประเทศบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่่มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะและความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถตัดสินใจโดยใช้หลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้คนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และสังคมที่สงบสันติสุข รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 47)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือเป็นหลักสำคัญในรูปของกฎหมายที่กำหนดให้มีการดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์และเป้าหมายเดียวกัน สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้เป็น ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ความเข้าใจทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและใช้สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 13 - 16)

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 3 - 19) ได้กล่าวถึงหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในระดับประถมศึกษาโดยสรุปมุ่งความสำคัญในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรู้รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนา คนให้มีความสมดุลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนา ตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญ ต่อตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เน้นการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง จัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้น กระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์จริงและการประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ป้องกัน และแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบคอบและสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้ กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระการเรียนรู้ สาระที่ 1 มีข้อความว่า การดำรงชีวิตและ

ครอบครัว จะต้องจัดให้ผู้เรียนหรือนักเรียนเรียนให้ครบทั้ง 5 งาน ได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานธุรกิจ และงานประดิษฐ์ งานประดิษฐ์จัดให้เรียนเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ทั่วไป และงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย งานประดิษฐ์เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความประณีตสวยงาม ตามกระบวนการงานประดิษฐ์ ผลงานมีความคงทนถาวรสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์จริง เน้นการอนุรักษ์ การสืบสานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยตามกฎหมาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสากล

ประเทศไทยมีการผลิตงานศิลปหัตถกรรมมาเป็นเวลาช้านานนับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ดังจะเห็นได้จากหลักฐานการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาที่บริเวณถ้ำผี จังหวัดขอนแก่น ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่ที่สุด คือ มีอายุประมาณ 10,000 ปี ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม ที่ผลิตในประเทศไทยอื่น ๆ มีอีกมากมายหลายชนิดทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ หวาย ผักตบชวา เส้นใยพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ เปลือกหอย ได้แก่ กระจาด ตะกร้า พัด กระเป่า พวงกุญแจ และพวงระย้า เป็นต้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 21, 2551, หน้า 8)

งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องจักสานต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี สินค้าเหล่านี้ล้วนผลิตมาจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

1. กระเป่าจักสานผักตบชวา ตำบลวังว่า อำเภอศรีประจันต์ ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. จักสานไม้ไผ่ – หวาย ตำบลบางปลาหมอ และตำบลบ้านแหลม อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. จักสานไม้ไผ่ – หวาย ตำบลทับตีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
4. ตะกร้าจักสานผักตบชวา ตำบลโคกช้าง อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
5. ตะกร้าหวาย ตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
6. เครื่องจักสานจากเส้นใยพลาสติก ตำบลหนองหญ้าไซ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
7. เปลญวน ตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

(บัญชีผลิตภัณฑ์ OTOP Product Champion 2546 ระดับ 3 - 5 จังหวัดสุพรรณบุรี 2551, หน้า 2)

งานฝีมือหัตถกรรมสิ่งประดิษฐ์ที่น่าสนใจของชุมชนหมู่บ้านบ่อกรู คือ งานจักสานสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุในการสานซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น สิ่งของเครื่องใช้ ที่นิยมสานใช้กันมาก ได้แก่ กระบุง กระด้ง กระจาด ตะกร้า ตะแกรง ตะข่าง ชะลอม ขนาดเล็ก และพัด เป็นต้น โดยเฉพาะพัดมีการสานพัดหลายขนาดและพัดที่มีขนาดเล็กมากหรือ

พัดขนาดจิ๋วซึ่งสานจากผิวไม้ไผ่ทั้งด้าม ผู้สานสานเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกนับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานฝีมือหัตถกรรมของบ้านบ่อกรุ พัดเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน พัดมีประโยชน์หลายประการ ได้แก่

1. ใช้สำหรับโบกเตาไฟ
2. ใช้สำหรับไล่งุงและแมลงวัน
3. ใช้สำหรับโบกให้ร่างกายคลายจากความร้อน
4. การใช้พัดช่วยลดภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน

(ศิลปะ การช่าง 2551, หน้า 3)

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 6 - 7) กล่าวว่าความสำคัญของหลักสูตรหลักสูตรเป็นสิ่งชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลงประสพการณ้แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่ซึ่งบอกให้ครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องไปทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร ระหว่างทางที่จะไปต้องทำอะไรบ้าง เป็นต้นว่าต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วย ต้องมีการตรวจสอบประเมินผล ต้องปรับปรุงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร จะได้รับผลอย่างไร จะต้องเตรียมการอย่างไร จึงจะสามารถเรียนรู้และได้ผลสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย การเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทาง เพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สิ่งนั้น คือ หลักสูตร

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 30 - 32) ได้กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดและหลักการของนักพัฒนาหลักสูตร คือ โอลิวา (Oliva, 1982) เพื่อให้หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เพื่อสะท้อนผลิตผลของหลักสูตรในช่วงเวลานั้น ๆ
3. เพื่อแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพราะการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการกลุ่มที่ต้องตัดสินใจเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการไปตามกระบวนการที่มีระบบ

เมื่อหลักสูตรพัฒนาอย่างมีระบบจะช่วยให้ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. มีเอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อบูถึงแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

2. สามารถใช้เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการนี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมเป็นผลิตภัณฑ์พื้นฐานที่มีความสำคัญต่อชีวิต สังคมของชุมชนชาวไทยซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ฐานะความเป็นอยู่ ระดับความเจริญของสังคมได้อย่างดี ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมมากมายหลายชนิดที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนไทย เช่น กระดาษใส่ขนมที่สานจากไม้ไผ่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าหรือกระดาษ พัดที่สานจากไม้ไผ่หรือใบลาน พวงกุญแจหรือพวงระย้าที่ทำจากเปลือกหอย ตุ๊กตาชนิดต่าง ๆ เป็นต้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 21 2551, หน้า 8) ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย และสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อีกด้วย คนไทยควรร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เหล่านี้ให้คงอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงพัฒนาการสานพัดด้ามจิวเป็นหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อสนองนโยบายการสนับสนุนส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นเกี่ยวกับการสานพัดด้ามจิวเป็นของที่ระลึกเป็นการอนุรักษ์และสืบสานผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นฐานการสานพัด

เมื่อการสานพัดได้รับการพัฒนาเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษานำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ต่อไป

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายทั่วไปเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

### ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต
3. เป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

### ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (population) ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบ่อกรู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 68 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบ่อกรู ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยวิธีการจับสลากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน รวม 30 คน

#### 2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ผลงานการสานพัด

2.2.3 เจตคติต่อการเรียน

#### 3. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ 16 ชั่วโมง

#### 4. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบ่อกรู จำนวน 30 คน ดำเนินการด้วยตนเอง

## 5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้

ความรู้เรื่องการสานพัดเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระเพิ่มเติม (งานประดิษฐ์) ช่วงชั้นที่ 2 ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับไม้ไผ่
2. ความสำคัญของพัด และคุณค่าของเครื่องจักสาน
3. ประเภทของเครื่องจักสานและเครื่องจักสานในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. กระบวนการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่
  - 4.1 การบอกความหมาย ประโยชน์และการศึกษาตัวอย่างของพัด
  - 4.2 การเลือกไม้ไผ่ และการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์
  - 4.3 ขั้นตอนการสานพัด
    - 4.3.1 การสานพัดจากวัสดุอื่น
    - 4.3.2 การเตรียมไม้ไผ่และการจักดอก
    - 4.3.3 การสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่
  - 4.4 การวัดผลประเมินผล และการคิดราคาต้นทุนการผลิต
5. การจัดการกับผลผลิต

### นิยามศัพท์เฉพาะ

**การพัฒนาหลักสูตร** หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสานพัด 2) การสร้างหลักสูตรฉบับร่างโดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขภายหลังตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

**การพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่** หมายถึง หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ และมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

**พัดด้ามจิว** หมายถึง พัดขนาดเล็กมาก ทั้งตัวพัด ด้ามพัดสานด้วยไม้ไผ่ขัดกันเป็นเนื้อเดียวกันเป็นรูปพัด

**ผิวไม้ไผ่** หมายถึง เนื้อไม้ไผ่บริเวณส่วนนอกสุดที่มีความแข็งแรง และมีความมันตามธรรมชาติคล้ายลงน้ำมันหรือแลกเกอร์

**ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ อันเป็นผลจากได้รับการเรียนรู้ตามหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ ทำให้นักเรียนสานพัดได้

**ผลงานการสานพัค** หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนเมื่อได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนการสานพัคแล้ว สามารถสานพัคเป็นผลสำเร็จ เป็นพัครูปร่างสวยงามสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

**เจตคติต่อการเรียน** หมายถึง ความพึงพอใจภายในของผู้เรียนที่มีต่อการสานพัค อันเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ความรู้สึกพึงพอใจเป็นตัวกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีต่อการสานพัคในทางที่ดีหรือไม่ดีในการเรียนอย่างมีทิศทางและมีลักษณะค่อนข้างคงทนแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

**นักเรียน** หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบ่อกรู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

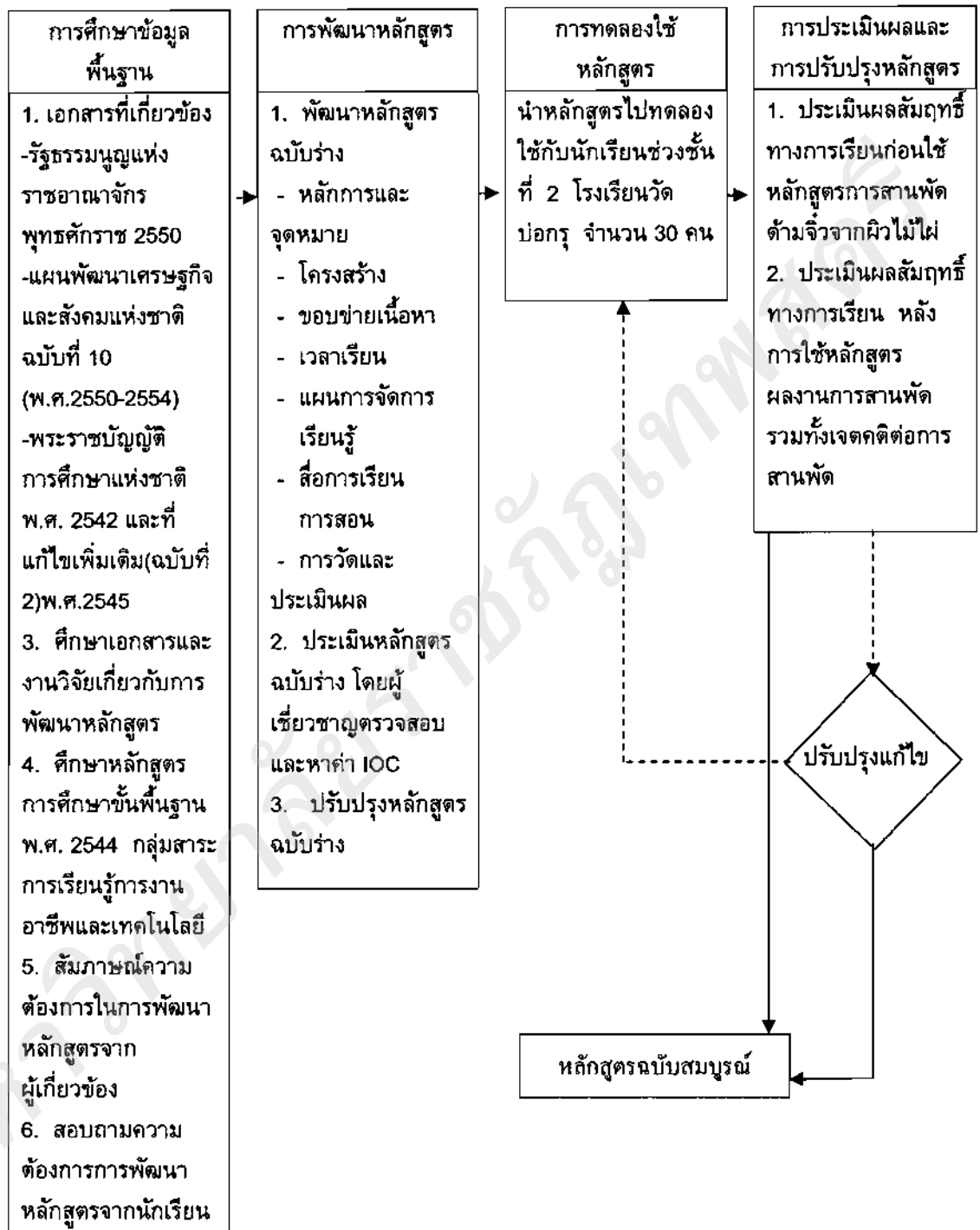
### กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสานพัคตามจิตจากผิวไม้ไผ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีนักการศึกษาเสนอแนวคิดแสดงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ วิจัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 76-77) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ระบบการร่างหลักสูตร มีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตรคือการเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 1.2 รูปแบบหลักสูตรหลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แล้วก็เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรบูรณาการ 1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จแล้วก่อนจะนำไปใช้ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพโดยอาจจะใช้การประชุมสัมมนาหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนทดลองใช้หลักสูตรนักร้องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร 1.4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ จะต้องอาศัยการจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ 2) ระบบการใช้หลักสูตร มีด้วยกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1 การขออนุมัติหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการปรับแก้แล้วเสนอหน่วยงานผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ความเห็นชอบและสั่งการ 2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนเตรียมการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 2.2.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 2.2.2 การเตรียมงบประมาณ 2.2.3 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร 2.2.4 วัสดุหลักสูตร 2.2.5 บริการสนับสนุนอาคารและสถานที่ 2.2.6 ระบบบริการและสถาบันการศึกษา 2.2.7 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้สอน 2.3 ดำเนินการใช้หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดดังที่กล่าวว่า หลักสูตรแม้จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรถ้าผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรใหม่นั้น ก็ไม่มีความหมายและไม่ได้ผลตามที่หลักสูตรคาดหวัง 3) ระบบการประเมินหลักสูตร เป็นระบบ

สุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรหรือกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผล การใช้หลักสูตรที่วัดได้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรมีขั้นตอนและ กระบวนการดังนี้ 3.1 วางแผนประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรจะประเมิน ในส่วนใดบ้าง เช่น เอกสารหลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประเมิน การสอนของผู้สอน ประเมินการบริหารหลักสูตรของผู้บริหาร ประเมินติดตามผลสำเร็จ การศึกษา เป็นต้น 3.2 การเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้ เครื่องมือและวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลจากแหล่งนั้น 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล คือการจัด กระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้จัดเป็นหมวดหมู่วิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับข้อมูล 3.4 การรายงานข้อมูล เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว โดยใช้การตีความ อธิบายสรุปข้อมูลนั้น เพื่อนำข้อค้นพบจากรายงานข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ของ หลักสูตรต่อไป ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 43) ได้กล่าวถึงแนวคิดของเซลเลอร์,และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor, & Alexander) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยเซลเลอร์และ อเล็กซานเดอร์ ได้ศึกษาแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์และทาบว และ นำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมาก ขึ้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายและ ขอบเขต (goals, objectives, domains) ได้แก่ พัฒนาส่วนบุคคล (personal development) และความชำนาญเฉพาะด้าน (specialization) 2) ออกแบบหลักสูตร (curriculum design) มี การวางแผนออกแบบหลักสูตรตัดสินใจเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ ที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมาแล้ว 3) การใช้หลักสูตร (curriculum implementation) มีการวางแผนและจัดทำแผนการสอน (instruction plans) ในรูปแบบต่าง ๆ ครูผู้สอนจะเลือกวิธีสอนและวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ กำหนดไว้ 4) การประเมินหลักสูตร (curriculum evaluation) การประเมินผลหลักสูตรจะเป็น ขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการ ประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรสามารถตัดสินใจได้ว่าจะยังคงใช้ หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว งานวิจัยของชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545, หน้า 17) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์ โบราณสถานวัดอุทุมพร อำเภอกู่ทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้ หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของนันทิชัย หิรัญวงษ์ (2547, หน้า 67) การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของฉลองชัย ช้องหลิม (2548, หน้า 101-102) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิค

การสอนกีฬาฟุตบอล สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2547 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของสมชาย สีสด (2548, หน้า 11) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรการเลี้ยงสุกร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของรุ่งลาวัลย์ รังศาสดร์ (2549, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาดลิประชาสวรรค์ มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน งานวิจัยของสุดใจ รอดสุวรรณ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง สมุนไพรในห้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของพระมหาสมศักดิ์ จันทวด (2549, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง สมัชชาภวนา มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร(ฉบับร่าง) 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยของพระครูปลัดเก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550, หน้า 8-9) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง มุสาวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร และงานวิจัยของจิราณูวัฒน์ พึ่งอ่อน (2550, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรห้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จากการศึกษาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดของงานวิจัยมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยแบ่งเป็นขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่

**สมมติฐานการวิจัย**

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดบ่อกรุ ที่เรียนตามหลักสูตรการสานพัดด้ามจิวจากผิวไม้ไผ่หลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี